دانشگاه علوم پزشکی کرمان

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

گروه آموزش پزشکی

طرح دوره درس

شیوه های تحقیق در آموزش (۱)

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

۱. مشخصات و شناسنامه درس

نام درس	شیوه های تحقیق در آموزش (۱)
رشته و مقطع	کارشناسی ارشد آموزش پزشکی
نیمسال ارائه	نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۵–۱۴۰۶
تعداد واحد	۲ واحد
نوع واحد	۱/۵ واحد نظری + ۰/۵ واحد عملی
نحوه ارائه	حضوری
محل/بستر ارائه	مرکز توسعه آموزش پزشکی و بسترهای الکترونیکی دانشگاه حسب نیاز

۲ .مشخصات اساتید مسئول

نام و نام خانوادگی	ایمیل
دکتر مهلا سلاجقه	mahla.salajegheh90@gmail.com
دکتر پروین رضایی	p.rezai1@gmail.com
عضو هیأت علمی گروه آمار	-

۳ .توصیف درس

درس «شیوه‌های تحقیق در آموزش (۱)» به عنوان یکی از دروس پایه در رشته آموزش پزشکی، به تبیین مبانی نظری و عملی پژوهش در حوزه آموزش پزشکی می‌پردازد. در این درس، دانشجویان با مفاهیم اساسی علم و روش علمی، تئوری و فرضیه، متغیرها، انواع تحقیقات و تفاوت و تشابه پژوهش در علوم انسانی و علوم تجربی آشنا می‌شوند و مبانی طراحی و اجرای یک پژوهش آموزشی را فرا می‌گیرند. در ادامه، ساختار و اجزای پروپوزال، مرور منابع علمی، رویکردهای پژوهش کمی و کیفی، انواع طرح‌های پژوهش کیفی، روش‌های جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کیفی، مطالعات توصیفی، همبستگی، علی-مقایسه‌ای و تجربی، روش‌های نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین اصول اخلاق در پژوهش، نقد روش‌شناختی مقالات علمی، تنظیم گزارش نهایی پژوهش و اصول نگارش مقاله علمی مورد توجه قرار می‌گیرد. رویکرد اصلی درس، پیوند میان دانش نظری و کاربرد آن در مسائل واقعی آموزش پزشکی است؛ به‌گونه‌ای که دانشجو بتواند متناسب با یک مسئله آموزشی، روش تحقیق مناسب را انتخاب کرده، درباره انتخاب خود استدلال کند و اجزای یک طرح پژوهشی منسجم را تنظیم نماید. در این راستا، فعالیت‌های فردی و گروهی، تحلیل نمونه‌های پژوهشی، حل مسئله، تمرین‌های عملی و نقد مقالات علمی در فرایند یادگیری به کار گرفته می‌شوند.

۴ .اهداف آموزشی

الف) هدف کلی

آشنایی با مفاهیم و روش‌های پژوهش در آموزش پزشکی

ب) اهداف اختصاصی

انتظار می‌رود دانشجو پس از گذراندن این درس بتواند:

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

الف) اهداف حیطه شناختی

۱. مفهوم و مراحل روش علمی را تشریح کند.
۲. تئوری، فرضیه، ویژگی‌های آنها و نقش آنها در پژوهش علمی را توضیح دهد.
۳. مفهوم تحقیق و تفاوت‌ها و تشابه‌های تحقیق در علوم انسانی و علوم تجربی را بیان کند.
۴. مفهوم پروپوزال، اجزای آن و نقش آن در پژوهش را تشریح کند.
۵. مرور منابع علمی و نقش آن در موضوع‌یابی و هدایت فرایند تحقیق را تشریح کند.
۶. انواع متغیرها در تحقیقات را با ذکر مثال بیان کند.
۷. مفهوم پژوهش تجربی و انواع طرح‌های تجربی را با ذکر مثال بیان کند.
۸. مفهوم پژوهش‌های توصیفی و انواع آن را با ذکر مثال بیان کند.
۹. برای پژوهش‌های علی-مقایسه‌ای و مطالعات همبستگی مثال ذکر کند.
۱۰. تفاوت بین پژوهش کیفی و پژوهش کمی را تبیین نماید.
۱۱. انواع پژوهش‌های کیفی را با ذکر مثال نام ببرد.
۱۲. نحوه جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات در پژوهش‌های کیفی را شرح دهد.
۱۳. مفهوم و کاربردهای اقدام‌پژوهی در آموزش پزشکی را بیان کند.
۱۴. اهمیت اخلاق در پژوهش‌های کمی و کیفی و نحوه برخورد با مشکلات مرتبط با آن را ذکر کند.
۱۵. نحوه تنظیم گزارش نهایی در پژوهش‌های کمی و کیفی و نحوه نگارش مقاله علمی را توضیح دهد.
۱۶. با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری، حجم نمونه را در مثال‌های مطرح‌شده محاسبه کند.
۱۷. برای موضوعات مطرح‌شده، روش تحقیق مناسب را با ذکر دلیل انتخاب کند.
۱۸. مقالات علمی پژوهشی را از دید روش‌شناسی پژوهش نقد کند.

ب) اهداف حیطه مهارتی

۱. یک پروپوزال تحقیق در مسائل آموزشی تهیه و ارائه نماید.

ج) اهداف حیطه نگرشی

۱. به اهمیت پژوهش در ارتقای کیفیت آموزش پزشکی باور داشته باشد.
۲. نسبت به رعایت اصول اخلاق در پژوهش حساس و متعهد باشد.
۳. کار گروهی و مشارکت علمی را در فرایند طراحی و اجرای پژوهش ارزشمند بداند.
۴. خود را ملزم به یادگیری مستمر و به‌روز نگه‌داشتن دانش پژوهشی بداند.

۵ .روش‌های یاددهی و یادگیری

با توجه به ماهیت نظری-عملی درس و اهداف آموزشی آن، از ترکیبی از روش‌های فعال یاددهی و یادگیری استفاده خواهد شد:

- سخنرانی تعاملی
- پرسش و پاسخ
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله
- یادگیری مبتنی بر مورد
- یادگیری مبتنی بر تیم
- بحث گروهی و کار در گروه‌های کوچک

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

- تحلیل و نقد نمونه‌های پژوهشی و مقالات علمی
- تحلیل نمونه پروپوزال
- تمرین عملی
- ارائه و مشارکت دانشجویان

در جلسات مرتبط با روش‌های پژوهش، تلاش می‌شود آموزش مفاهیم با سناریوهای واقعی و مسائل آموزش پزشکی همراه شود تا دانشجویان علاوه بر شناخت روش‌ها، توانایی انتخاب روش مناسب برای یک مسئله پژوهشی را نیز کسب کنند.

۶ .جدول زمان‌بندی و سرفصل جلسات

جلسه	عنوان/سرفصل	روش تدریس	مدرس
۱	معارفه، ارائه طرح دوره، مفهوم علم و هدف علم و مراحل روش علمی	سخنرانی تعاملی + یادگیری مبتنی بر حل مسئله	دکتر رضایی
۲	تئوری و فرضیه در پژوهش	سخنرانی تعاملی + حل مثال + یادگیری مبتنی بر تیم	دکتر رضایی
۳	انواع تحقیقات و مقایسه پژوهش در علوم انسانی و تجربی	سخنرانی تعاملی + بحث گروهی	دکتر رضایی
۴	پروپوزال‌نویسی: ساختار و اجزا	سخنرانی تعاملی + تحلیل نمونه پروپوزال	دکتر رضایی
۵	مرور منابع علمی و نقش آن در موضوع‌یابی و هدایت پژوهش	سخنرانی تعاملی + بحث موردی	دکتر سلاجقه
۶	پژوهش کیفی: مبانی نظری و انواع طرح‌ها	سخنرانی تعاملی + بحث موردی	دکتر سلاجقه
۷	روش‌های جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کیفی	سخنرانی تعاملی	دکتر سلاجقه
۸	انواع مطالعات کیفی ۱	سخنرانی تعاملی + آموزش مبتنی بر مورد	دکتر سلاجقه
۹	انواع مطالعات کیفی ۱	سخنرانی تعاملی + آموزش مبتنی بر مورد	دکتر سلاجقه
۱۰	اصول نگارش مقاله علمی و تنظیم گزارش نهایی	سخنرانی تعاملی + تحلیل نمونه مقاله	دکتر سلاجقه
۱۱	اخلاق در پژوهش و ملاحظات اجرایی	سخنرانی تعاملی + تمرین عملی و تحلیل موقعیت	دکتر سلاجقه
۱۲	انواع مطالعات و شاخص‌های مربوطه ۱	سخنرانی تعاملی	مدرس گروه آمار
۱۳	انواع مطالعات و شاخص‌های مربوطه ۱	سخنرانی تعاملی	مدرس گروه آمار
۱۴	انواع متغیرها، روش‌های نمونه‌گیری و روش‌های تعیین حجم نمونه	سخنرانی تعاملی	مدرس گروه آمار
۱۵	نقد مقالات علمی از نظر روش‌شناسی	سخنرانی تعاملی	مدرس گروه آمار
۱۶	رفع اشکال و جمع‌بندی مطالب	پرسش و پاسخ + بحث گروهی + رفع اشکال	دکتر سلاجقه
۱۷	آزمون پایان‌ترم	آزمون	تیم مدرسین

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

۷ .تکالیف و پروژه‌های دانشجویان

با توجه به ماهیت درس، تکالیف دانشجویان به‌گونه‌ای طراحی می‌شود که ضمن تقویت یادگیری مباحث نظری، به تدریج دانشجو را برای تهیه یک طرح پژوهشی آموزشی آماده کند.

الف) فعالیت‌های فردی و گروهی

- انجام تمرین‌های کلاسی و خارج از کلاس در زمینه تشخیص نوع پژوهش، متغیرها، انتخاب روش پژوهش و نمونه‌گیری
- تحلیل مقالات پژوهش کیفی و شناسایی رویکرد، روش نمونه‌گیری، روش جمع‌آوری داده و روش تحلیل
- انجام تمرین‌های مربوط به تشخیص و انتخاب روش تحقیق متناسب با مسئله پژوهشی
- انجام تمرین‌های تعیین حجم نمونه بر اساس مثال‌های مطرح‌شده
- مشارکت فعال در بحث‌ها و فعالیت‌های گروهی کلاس
- تحلیل گروهی نمونه‌های پژوهشی و مقالات علمی
- مشارکت در فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر مورد و حل مسئله
- ارائه و دفاع از انتخاب روش پژوهش برای مسائل مختلف آموزش پزشکی

ب) فعالیت نهایی

دانشجو موظف است یک پروپوزال تحقیق در یکی از مسائل آموزش پزشکی تهیه و ارائه نماید. پروپوزال باید از نظر ساختار و ارتباط منطقی میان اجزای آن منسجم باشد و انتخاب روش تحقیق، جامعه و نمونه، روش جمع‌آوری داده‌ها و سایر اجزای روش‌شناختی آن با مسئله و سؤال پژوهش تناسب داشته باشد.

۸ .نحوه ارزشیابی دانشجو

با توجه به ماهیت نظری–عملی درس، ارزشیابی به‌صورت تکوینی و تراکمی انجام خواهد شد.

۱- مشارکت و حضور فعال در جلسات	۱۰٪
۲- انجام تمرین‌های عملی درس	۱۰٪
۳- تهیه و تکمیل اجزای پروپوزال تحقیق	۴۰٪
۴- امتحان پایان ترم	۴۰٪

۹ .منابع

- روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی تألیف مردیت گال، والتر بورگ و جویس گال. ترجمه احمدرضا نصر و همکاران. نشر سمت – آخرین چاپ
- بنیادهای پژوهش در علوم رفتاری. کرلینگر - نجفی زند - شریفی - آخرین چاپ
- Gall, M. D., Gall, J. P., & Borg, W. Educational research: An introduction Boston: Pearson ucation, latest edition

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.